

**Sendeiro fluvial do río
DOS GAFOS**

**TOMEZA
TOXAL
COCHO**

Caracol

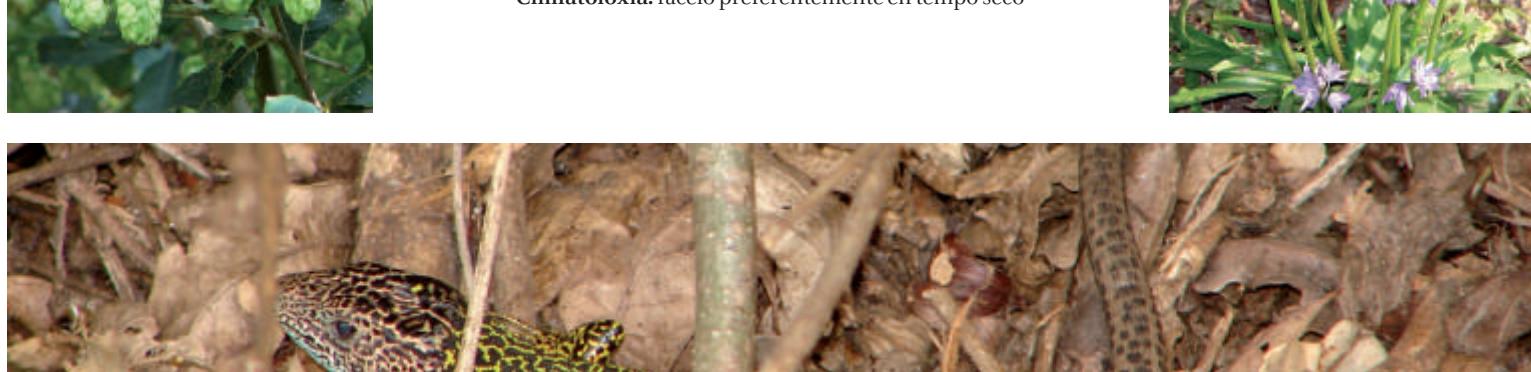
Lúpulo

Bolboreta pavo real

Insectos sobre botón de ouro

Xacinto bravo

Cogumelos

- Dificultade: baixa
- Distancia: 6 Km (12 Km ida e volta)
- Duración: 2 horas (4 horas ida e volta)
- Tipo de carreiro: lineal
- Desnivel: 75 m
- Climatoloxía: facelo preferentemente en tempo seco

Lagarto das silveiras

Sinais no camiño

Camiño correcto

Camiño incorrecto

Xiro á esquerda

Xiro á dereita

O RÍO DOS GAFOS TOMEZA - TOXAL - COCHO

O río ten o nacente na fonte do Salguerío, no Mato da Xestiña, lugar da Boullosa, en Figueirido, concello de Vilaboa, e despois de percorrer 10.830 m verte as súas augas xunto coas do río Lérez na ría de Pontevedra, no barrio pontevedrés das Corbaceiras.

O curso principal do río pode cruzarse por medio dun total de 16 pontes. Ademais diso, no barrio de Campolongo, o río flúe a través dun treito de canalización soterrada de 525 m de lonxitude.

É dos poucos ríos de Galicia que ten unha clara orientación sur-norte e a súa dirección case lineal. De feito, só nos últimos 600 m do seu percorrido describe unha curva á esquerda que o encamiña xa de forma directa cara ao seu punto de encontro coa ría de Pontevedra. Os seus principais afluentes son:

- **Marxe esquerda:** os regos de Antiguidá e Miñoto ou Filgueira e o río Bala ou Cubela
- **Marxe dereita:** os ríos de Bois, Barco, Pombal e Pintos

O río ten distintos **nombres** segundo os lugares por onde pasa:

- En Figueirido: Cocho, O Regheiro, das Veighas da Porta e da Estación
- En Bértola: Toxal
- En Tomeza e Salcedo: Tomeza
- No núcleo de Pontevedra: dos Gafos, Menexo, Palamios, da Goleta, da Taboada e da Estación

A denominación máis estendida é **río dos Gafos**. Este nome que significa "laceirento" ou "leproso" vén dun lazareto que houbo nas súas marxes.

A vexetación de ribeira chega a ser dunha densidade sorprendente, sobre todo no referente ao estrato herbáceo e ao sotobosque: fentos, liques, brións, silvas, xilbarbeiras e mesmo lúpulo comparten hábitat con estrigos e carballos de dimensións importantes. Destaca a localización de exemplares de *prunus padus*, de extraña presenza nesta latitude.

Atópanse tres tipos de formacións boscosas:

Brañas: trátase dun dos tipos más característicos do noso país, definidos por un elevado grao de humidade e asulagamento da capa superficial do solo. As árbores típicas deste hábitat son os salgueiros e amieiros, perfectamente desenados para vivirem nestas condicións.

Fragas: é o bosque tradicional galego, mestura de diversas especies de árbores. Aquí aparece en zonas máis ou menos dispersas pero en condicións de conservación case óptimas. A especie máis frecuente é o carballo, con algúns exemplares de tamaño e altura extraordinarios, xunto cos freixos, bidueiros, chopos, amieiros e unha morea de plantas e arbustos no chamado sotobosque.

Soutos: son bosques monoespecíficos (formados por unha única especie) de castiñeiro. Xorden como consecuencia do cultivo desta árbore para a obtención de madeira ou castañas.

ATENCIÓN!

Se observas algún tipo de agresión a este espazo chama a un destes teléfonos:

062
SEPRONA - Guarda Civil

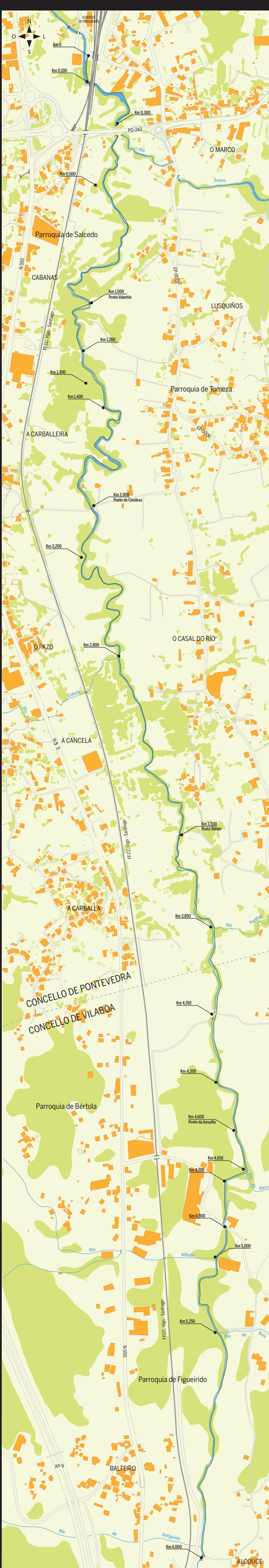
660 682 450
Medio Ambiente - Xunta de Galicia

986 843 432
Policía Autonómica

Se queres colaborar na conservación, estudo e divulgación deste espazo visita www.vaipolorio.com / vaipolorio@terra.es

Concellaría de medio ambiente natural: medionatural@pontevedra.eu

Sendeiro fluvial do río

DOS GAFOS

TOMEZA TOXAL COCHO

~ Km 0

O sendeiro comeza na entrada do túnel da rúa Otero Pedrayo de Pontevedra, a 200 m da estación de autobuses e a 100 m do Albergue de Peregrinos. Comezamos a camiñar polo carreiro do río.

~ Km 0,100

Cruzamos o túnel baixo a vía do tren. Á saída do túnel seguimos pola beira dereita do río.

~ Km 0,300

Encontramos dous túneles baixo a estrada PO-243. Atravesamos polo río Tomeza que atopamos á nosa dereita, deixando á esquerda o río Pintos (afluente do río Tomeza) que vén da parroquia de Marcón.

~ Km 0,500

Na outra beira do río pódese ver o muíño de Cabanas.

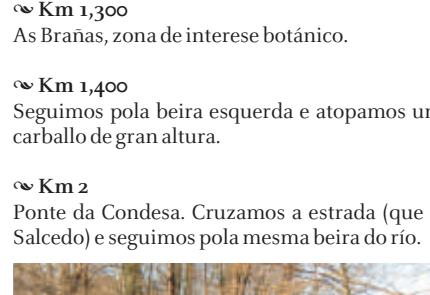
~ Km 1

Atopámonos cun souto. De seguido está a ponte Valentín, dun só arco que cruzamos para seguir pola outra beira do río.

~ Km 1,200

Achamos a presa que alimenta o muíño de Cabanas. O lugar chámase Mar da Presa.

~ Km 1,300

As Brañas, zona de interese botánico.

~ Km 1,400

Seguimos pola beira esquerda e atopamos un singular exemplar de carballo de gran altura.

~ Km 2

Ponte da Condesa. Cruzamos a estrada (que comunica Tomeza con Salcedo) e seguimos pola mesma beira do río.

~ Km 2,200

Podemos ver exemplares de freixo e bidueiro.

~ Km 2,800

Río Cubela, Bala ou Cancela afluente que vén da parroquia de Salcedo.

~ Km 3,500

Lugar do Casal do Río. Chegamos á ponte Rebón; cruzamos a ponte e seguimos pola outra beira do río.

~ Km 3,850

Río do Pombal ou de Santa Marta, afluente que vén da parroquia de Tomeza.

~ Km 4,150

Neste treito o río chámase Toxal. Encontrámonos coa ponte Leira Longa (parroquia de Bértola no concello de Vilaboa) e continuamos pola mesma beira do río.

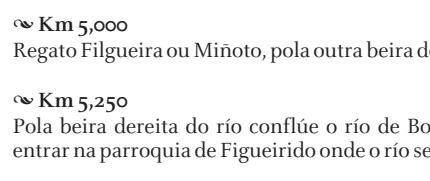
~ Km 4,350

Estamos fronte ao muíño do Toxal.

~ Km 4,600

Ponte da Ansuiña, que cruzamos para seguir pola outra beira do río.

~ Km 4,650

Río da Leghua ou do Barco afluente que vén da parroquia de Bértola.

~ Km 4,700

Pasamos por riba da presa que conduce a auga ao muíño do Toxal.

~ Km 4,900

Chegamos á ponte da Estrada ou dos Rocíos e seguimos pola mesma beira río arriba.

~ Km 5,000

Regato Filgueira ou Miñoto, pola outra beira do río.

~ Km 5,250

Pola beira dereita do río conflúe o río de Bois e continuamos para entrar na parroquia de Figueirido onde o río se chama río Cocho.

~ Km 6,000

Rematamos o sendeiro ao atoparnos cunha pista asfaltada que comunica o lugar de Alcouce co de Balteiro, na parroquia de Figueirido, concello de Vilaboa.